

Wijzigingen wet 5 mei 2014 betreffende de internering op basis van de wet van 5 mei 2019 en Cassatierechtspraak in verband met definitieve invrijheidsstelling

De **wet van 5 mei 2019** houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek (BS 24 mei 2019) heeft meerdere bepalingen van de interneringswet gewijzigd. Deze wijzigingsbepalingen traden in werking op **3 juni 2019**.

De **belangrijkste wijzigingen zijn de volgende** :

1. Een verruiming van de mogelijkheden tot het nemen van maatregelen in de fase van de voorlopige hechtenis tot aan de eerste zitting van de Kamer voor de Bescherming van de Maatschappij (KBM).

De mogelijkheid wordt geboden om een persoon vrij te stellen al dan niet met voorwaarden, niet alleen wanneer deze persoon is opgesloten (voorlopige hechtenis – onmiddellijke aanhouding), maar ook in de situatie waarin de persoon reeds eerder in de procedure in vrijheid is gesteld onder voorwaarden of zijn hechtenis ondergaat onder elektronisch toezicht. Op deze manier kunnen eerder opgelegde voorwaarden verder worden opgevolgd in de periode tussen de beslissing tot internering en de eerste beslissing van de KBM.

Vanuit de praktijk werd immers het probleem gesignaleerd dat er ingeval een persoon door de onderzoeksrechter in vrijheid onder voorwaarden was gesteld en nadien geïnterneerd werd door een onderzoeksgerecht, er geen verlenging van deze voorwaarden mogelijk was aangezien het onderzoeksgerecht als bodemrechter is opgetreden. Bovendien verwees het desbetreffende wetsartikel in de interneringswet enkel naar de hypothese dat de betrokkene opgesloten was. Specifiek voor de internering leidde dit tot de onwenselijke situatie dat een persoon die reeds was vrijgesteld onder een vrijheid onder voorwaarden door de onderzoeksrechter, een tijdlang niet kon worden opgevolgd en er geen voorwaarden konden worden opgelegd, en dit voor de tijd tussen de beslissing van het onderzoeksgerecht en de eerste verschijning van de geïnterneerde persoon voor de KBM. Een gelijkaardige situatie deed zich voor bij een persoon die zijn voorlopige hechtenis onderging onder elektronisch toezicht.

2. De mogelijkheid om een voorlopige aanhouding te bevelen tussen de beslissing tot internering en de eerste zitting van de KBM.

Er kunnen zich omstandigheden voordoen die een ernstig gevaar inhouden voor derden, maar die niet noodzakelijk omstandigheden uitmaken die de uitvaardiging van een aanhoudingsbevel rechtvaardigen. Nochtans is het noodzakelijk dat ook in deze gevallen kan worden opgetreden. De voorlopige aanhouding wordt uitgevoerd in een psychiatrische afdeling van een gevangenis, een afdeling of inrichting voor de bescherming van de maatschappij of een Forensisch Psychiatrisch Centrum. De bevoegde KBM beslist binnen zeven werkdagen na de opsluiting van de geïnterneerde persoon over de handhaving van de voorlopige aanhouding. De beslissing tot handhaving is geldig voor de duur van één maand. Binnen deze termijn wordt de zaak behandeld op de (eerste) zitting van de KBM. De KBM neemt dan verder de beslissingen in het interneringstraject.

3. Een wijziging van de tegenaanwijzingen voor de toekenning van een vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering.

De tegenaanwijzing 'onvoldoende mogelijkheden voor de geïnterneerde persoon om een onderdak te hebben' werd opgeheven om de toepassing van deze modaliteit te faciliteren.

4. Een wijziging in de procedure 'verder beheer van de internering' voor de KBM.

Indien de directeur of de verantwoordelijke voor de zorg geen advies (i.k.v. plaatsing) heeft uitgebracht op het door de KBM bepaalde tijdstip, dient het openbaar ministerie de kamer te vatten.

5. Een wijziging van de hoogdringendheidsprocedure voor de KBM.

Voorheen betrof dit enkel een schriftelijke procedure, behalve indien er na de afwijzing van het verzoek verzet werd aangetekend: dan werd de zaak op zitting gebracht. De mogelijkheid wordt nu voorzien voor de KBM, indien zij dit nuttig acht, om ambtshalve te beslissen de zaak ter zitting vast te stellen, vooraleer een beslissing te nemen en aldus op tegensprekelijke wijze het verzoek te behandelen.

6. Een wijziging van de procedure ingeval van 'schorsing, nadere omschrijving of aanpassing van de voorwaarden'.

De verplichte adviezen werden afgeschaft: ook de geïnterneerde persoon en zijn advocaat dienden een advies uit te brengen. Aangezien de geïnterneerde persoon in deze situatie reeds zijn hulpverleningstraject doorloopt, werd in de praktijk vastgesteld dat deze vaak geen advocaat meer heeft. Het verzoek dat ingesteld wordt, is in het belang van de geïnterneerde persoon zodat de verplichte adviesinwinning vaak geen meerwaarde heeft. Analoog met de wijziging in het kader van de hoogdringendheidsprocedure wordt de mogelijkheid aan de KBM geboden om bijkomende inlichtingen in te winnen, alsook de mogelijkheid tot het houden van een tegensprekelijke zitting, binnen één maand na ontvangst van het verzoek.

7. De mogelijkheid voor de KBM om te allen tijde, op gemotiveerd verzoek van de advocaat, toe te staan dat de geïnterneerde persoon zich laat vertegenwoordigen door een advocaat.

De geïnterneerde persoon moet persoonlijk voor de KBM verschijnen. Het was ook de bedoeling van de wetgever dat de geïnterneerde persoon aanwezig kan zijn bij de besprekingen van zijn traject. De wetgever voorzag enkel in de mogelijkheid van vertegenwoordiging door een advocaat ingeval de bespreking van medisch-psychiatrische vragen die de geïnterneerde persoon schade zouden kunnen toebrengen. Ondanks het feit dat terreinactoren het belang van de persoonlijke aanwezigheid niet weerleggen, stellen zij toch vast dat dit niet steeds in het belang van de geïnterneerde is. Rekening houdend met het bijzondere profiel van bepaalde categorieën van geïnterneerde personen kan deze verplichting zelfs een nadeel vormen voor het verloop van zijn traject en het hulpverleningsproces terug een stap achteruit zetten. Er wordt aldus voorzien dat de rechter van de KBM steeds kan toestaan dat de geïnterneerde persoon wordt vertegenwoordigd op gemotiveerd verzoek van zijn advocaat. Deze formulering laat de nodige flexibiliteit en appreciatie toe om te oordelen, rekening houdend met de toestand van de geïnterneerde persoon op het ogenblik van de zitting.

8. Een wijziging omtrent de termijn van de schorsing.

In geval van schorsing van een modaliteit wordt de tenuitvoerlegging ervan onmiddellijk stopgezet. Dit betreft echter geen eindbeslissing inzake deze modaliteit. Ingeval van schorsing dient de KBM immers te beslissen over het verdere traject en de modaliteit (herroeping (stopzetting), verzwaren van de voorwaarden of overschakelen naar een andere modaliteit (herziening) of terugkeren naar dezelfde modaliteit onder dezelfde voorwaarden (niet-herroeping). Er kan voortaan in de termijn van één maand schorsing een uitstel worden verleend op verzoek van de geïnterneerde persoon en van zijn advocaat.

Daarnaast is er belangrijke **recente Cassatierechtspraak** waarin werd geoordeeld dat indien blijkt dat de toestand van de geïnterneerde persoon dermate is geëvolueerd dat niet langer sprake is van een geestesstoornis en er niet langer redelijkerwijze te vrezen is dat de geïnterneerde persoon misdrijven, zoals bedoeld in artikel 9, § 1, 1°, Interneringswet, zal plegen, de kamer voor de bescherming van de maatschappij aan de geïnterneerde persoon een definitieve invrijheidstelling moet toekennen, en dit zowel vanuit plaatsing als in een lopende proefperiode van de invrijheidstelling op proef en dit in weerwil van de letterlijke tekst van de wet die een verplichte eerste proeftermijn van 3 jaar voorschrijft (nadien telkenmale verlengbaar met maximaal 2 jaar), alvorens een geïnterneerde persoon definitief vrij te stellen.

De KBM moet zich dus uitspreken over de al dan niet definitieve invrijheidstelling, indien de geïnterneerde dit verzoekt, ook al is de geïnterneerde persoon op dat moment geplaatst of nog niet op het einde van een lopende proeftermijn vrij op proef. Het is dus in dat geval belangrijk voor de KBM om over informatie te beschikken over de actuele geestestoestand en het actuele gevaarsrisico.